

Nr 523.

Av herr **Hagård**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 60, med förslag till lag om yrkeskadeförsäkring m. m.*

I proposition nr 60 angående yrkeskadeförsäkringslag m. m. har upptagits ett stadgande, enligt vilket ogift kvinna, som sedan avsevärd tid under äktenskapsliknande förhållanden sammanlevde med en genom yrkeskada avliden man, ävensom kvinna som varit trolovad med en dylik man och som hade eller haft barn med honom eller var havande med barn till honom, skall ha samma ovillkorliga rätt till livränta som änka. Departementschefen har såsom motiv för att även ogift kvinna i vissa fall skall kunna erhålla livränta bl. a. anfört att sociala skäl i hög grad talar för en dylik livränterätt. Vad beträffar principen att med äkta makar likställa man och kvinna, som sammanlever under äktenskapsliknande förhållanden, är denna för övrigt icke ny inom svensk sociallagstiftning. Den har nämligen kommit till uttryck i folkpensioneringslagen, som i 13 § innehåller ett stadgande enligt vilket ogift pensionstagare, som sedan avsevärd tid sammanlever med annan under äktenskapsliknande förhållanden, vid lagens tillämpning må anses som gift med denne. Det må dock anmärkas att detta lagrum icke får tillämpas med mindre särskilda skäl föreligger.

Det bereder emellertid uppenbara svårigheter att i de enskilda fallen kontrollera att ett äktenskapsliknande förhållande förevarit. Likaså torde det icke bli lätt för försäkringsanstalterna att bestämma huruvida en sammanlevnad kan anses ha förekommit under »avsevärd tid» eller icke.

Socialvårdskommittén hade även i sitt förslag tagit hänsyn till dessa påtagliga kontrollsvårigheter och föreslagit, att livränta skulle utgå endast under förutsättning att barn finnes i förbindelsen eller kvinnan vid dödsfallet var havande med barn till den avlidne. Uppfylldes dessa villkor skulle kvinnan enligt förslaget vara likställd med änka.

Socialvårdskommitténs förslag synes mig väl motiverat. Yrkeskador berör även unga människor där svårigheterna att kontrollera huruvida ett äktenskapsliknande sammanlevnadsförhållande förelegat är betydligt större än inom folkpensioneringen. Införes barnkriteriet skulle något mer omfattande kontrollarbete icke erfordras. I de förhållanden, där barn finnes, har vidare sammanlevnaden i de flesta fall redan fått en mer beständig och äktenskapsliknande karaktär varför jag förordar att livränterätten skall förknippas med ett barnvillkor. Ej heller finnes anledning att behandla

de trolovade, där barn erfordras för att livränta skall utgå, på annat sätt än de som under avsevärd tid sammanlevt.

I propositionen nr 178 vid 1953 års riksdag om vissa ändringar i sjukförsäkringslagen m. m. diskuterades frågan om en eventuell ändring av sjukförsäkringslagens i förhållande till 1916 års olycksfallsförsäkringslag betydligt mildare nedsättningsregler. Härvid godkände riksdagen Kungl. Maj:ts ståndpunkt, enligt vilken någon skillnad i nedsättningsbestämmelserna icke skulle göras mellan sjukdom till följd av yrkesskada eller annan sjukdom. Ej heller skulle samordningen mellan sjuk- och yrkesskadeförsäkringen få medföra någon skärpning av sjukförsäkringens regler i detta hänseende.

Det nu av Kungl. Maj:t framlagda förslaget skiljer sig från 1916 års lag och från det av socialvårdskommittén framlagda förslaget till yrkesskadeförsäkringslag bland annat i det hänseendet, att nedsättning av ersättning visserligen kan förekomma, då den försäkrade genom brottslig handling förorsakat olycksfallet, men icke om det föranletts av, att den försäkrade varit berusad eller gjort sig skyldig till grov vårdslöshet. Ur arbetarskyddssynpunkt är det ett väsentligt intresse, att de föreskrifter, som är meddelade för att nedbringa olycksfallsriskerna, verkligen upprätthålles. Arbetarskyddslagens bestämmelser är ägnade att minska de risker som arbetsinsatsen skapar och utgör därför ett komplement till yrkesskadeförsäkringen. Riskerar arbetstagaren att gå miste om någon del av försäkringsersättningen vid olycksfall, som förorsakats av att den försäkrade av grov vårdslöshet brutit mot upprätthållna skydds-föreskrifter eller som eljest föranletts av grov vårdslöshet, utgör detta ett incitament till en bättre efterlevnad av skydds-föreskrifterna och större försiktighet vid arbetets utförande. Jag vill därför förorda att en bestämmelse enligt vilken nedsättning av ersättning kan ske vid grov vårdslöshet och om den skadade varit berusad vid olyckstillfället införes.

I 13 § femte stycket har intagits en bestämmelse enligt vilken den skadade efter samordningstiden icke får placeras i lägre sjukpenningklass än den enligt vilken han hör enligt 22 § lagen om allmän sjukförsäkring. Bestämmelsens ordalydelse kan emellertid leda till att försäkringsanstalten tvingas acceptera en inplacering i sjukpenningklass som sjukkassan på grund av ofullständiga eller missvisande uppgifter felaktigt hänfört den skadade till. Ehuru en dylik bestämmelse synes i vissa fall erforderlig, torde den för undvikande av motsättningar i bedömningshänseende mellan sjukkassorna och försäkringsanstalterna när det gäller frågan om inplacering i sjukpenningklass dock behöva något förtydligas.

På grund av vad ovan anförts hemställas,

- a) att riksdagen måtte antaga det i Kungl. Maj:ts proposition nr 60 framlagda förslaget till lag angående yrkesskadeförsäkring med följande ändringar:

20 §.

Änka efter den — — — underhåll av den avlidne.

Var den avlidne ogift, skall livränta efter samma grunder som angivits i första stycket utgå till ogift kvinna, som sedan avsevärd tid sammanlevde med den avlidne under äktenskapsliknande förhållanden och som har barn med honom eller är havande med barn till honom, så ock till kvinna, som var trolovad med den avlidne och som hade eller haft barn med honom eller var havande med barn till honom. Har kvinna som nu nämnts varit gift och äger hon åtnjuta underhåll av sin förutvarande man eller, om han är avliden, i egenskap av efterlevande till honom uppbära livränta, pension — annan än folkpension — skadestånd eller annan därmed jämförlig ersättning, som skall upphöra att utgå därest hon ingår nytt äktenskap, skall för tid, under vilken hon äger rätt till dylik förmån, henne tillkommande livränta enligt detta stycke minskas med vad som svarar mot värdet av förmånen. Avdrag som nu sagts skall ock ske för vad kvinnan äger uppbära i livränta efter man, med vilken hon tidigare sammanlevat under äktenskapsliknande förhållande eller varit trolovad.

Rätten till — — — med annan.

Efterlämnar den som — — — avlidnas årliga arbetsförtjänst.

Var den som — — — avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Finns flera — — — den årliga arbetsförtjänsten.

Skall livränta — — — stycke och i 23 §.

28 §.

1 mom. Har den försäkrade ådragit sig skadan vid förövande av handling, för vilken straff genom lagakraftägande dom ådömts honom, eller har olycksfallet föranlett därav, att den skadade varit berusad; må ersättning till honom skäligen nedsättas.

Lag samma vare, om den skadade genom åsidosättande av vidmakthållen anordning till skydd mot olycksfall eller genom överträdelse av upprätthållen föreskrift rörande visst förfarande för undvikande av olycksfall eller ock eljest själv vållat olycksfallet; dock endast under förutsättning att han måste anses hava genom sitt beteende ådagalagt grov vårdslöshet.

2 mom. Har olycksfall, som medfört den skadades död, vål-

lats av efterlevande på sätt, som avses i 1 mom., må den efterlevandes livränta skäligen nedsättas.

3 mom. Har den skadade utan giltigt skäl underlåtit att ställa sig till efterrättelse sådan anordning eller föreskrift om läkarvård eller annan vård eller föreskrift i övrigt, som i syfte att förkorta sjukdomstiden eller eljest minska olycksfallets följder givits av den försäkringspliktige eller dennes representant, läkaren eller försäkringsinrättningen, och har skadan till följd av underlåtenheten medfört väsentligt mera långvarig eller höggradig nedsättning av arbetsförmågan, må ersättningen till den skadade skäligen nedsättas.

Skälig nedsättning må ock ske om den försäkrade medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande, som är av betydelse för rätten till ersättning.

Nedsättning, som i 1 och 3 mom. avses, må äga rum allenast å sjukpenning jämte barntillägg samt livränta, som avses i 16 §.

Nedsättning som nu är sagt må likväl icke äga rum där den som framkallat försäkringsfallet befann sig i sådant sinnestillstånd som utesluter tillräknelighet för brott och ej heller där den handling som framkallat skadan företagits i syfte att förekomma skada å person eller egendom under sådana omständigheter att åtgärden kan anses för-svarlig;

b) att riksdagen i övrigt måtte beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 20 februari 1954.

Alarik Hagård.